

Fragment uit Richard Verstegen, *De medecyne ... teghen de droefheyt ende melancolie, vol cluchten... ende scherpsinnighe ghenuchten* (Antwerpen 1625)

DE OPERATIE VAN STERCKEN DRANCK. In de Hersenen van vijf-entwintich-derley soorten van Dronckaerts.

1. Den Leeuwen dronckaert.

Desen is Colerijck al boven maeten,
Hy sijn gheweer uittreect, om al te slaen,
Schoon spreecken, noch schoon reden niet en baeten,
Hy wilt met sijn gheweer een ieder aen,
Alsoo dat met ghewelt men hem moet houwen,
Tot datmen hem te bed mach soetkens stouwen.

2. Den Slaep dronckaert.

Desen gheheelijck is 'nen goeden sack,
Men doet daer mee al datmen selver wil,
Hy sit en slaept, heel soet op sijn ghemack,
En quelt hem niet met twisten oft verschil,
Gheen ander letsel is in hem gevonden,
Dan dat alleen de dronckenheyt is sonden.

3. Den Simmen* Dronckaert.

Desen is in t'gheselschap seer ghereet,
Te conterfeyten* elck in alle saecken,
En daerom weyghert hy oock geen bescheet*,
Noch nae te doen het geen dat andre maecken,
Al waert, om te voldoen al sotte rancken*,
Hy soud' sijn scheenen breecken teghen bancken.

[*aap]

[*nabootsen]

[*oordeel]

[*streken]

4. Den vercken Dronckaert.

Hy heeft een maghe, die van groot incompst is,
En daer in lapt, al dat daer in can ghaen,
Eer vercken hy dan mensch, is voor ghewis,
Aleenlijck hy heeft mensche cleedren aen,
Maer leet soo vuyl ghewentelt in sijn spouwen*,
Datmen hem moet voor een recht vercken houwen.

[*spuwen, braken]

5. Den amoreusen Dronckaert.

Desen in alle plaetsen daer hy ghaet,
Verlieft is op de dochters die hy vindt,
Hy wiltse trouwen, stracks al metter daet,
Hy resolute is, en daer toe ghesint,
Tot dat het slaepen hem kan comen aen,
En daer mee is de liefde al ghedaen.

6. Den Singhenden dronckaert.

Desen die laet sijn keel ghetuyghen gheven,
Hoe dat sijn hersenen hebben gheur van dranck,

Hy boven al prijst het blijmoedich leven,
En hem begheeft gheheelijck tot den sanck,
Hy sit en bleet*, en nimmer heeft ghedaen,
Tot dat men hem van daer doet slaepen gaen.

[*blaas, loeit]

7. Den dansenden dronckaert.

Desen, al can hy qualijck gaen oft staen,
Nochtans wilt hy al huppelen en springhen,
Herwaerts en derwaerts, valt hy teghen aen,
En krijght veel stooten, die hem weedom bringhen
Maer die bewaert hy, tot den naesten dach
Dat hyse dan te beter vuelen mach.

8. Den Lachenden dronckaert.

Desen heel vrolijck is, en goedertieren
Hy niet en doet dan lachen als een sot,
Hy maect ghenucht met iedermans manieren,
En selver sit een ieghelijck tot spot,
Hy'n weet geen oorsaek om te sijn soo bly,
Ten waer dat niemant sotter is dan hy.

9. Den Crijtende* dronckaert.

Och desen is soo trist, en soo bedroeft,
Hy sit en crijt, en claeght sijn teghenspoet,
Men hem onthoudt het gheen dat hy behoeft,
Deed' men hem recht, hy had veel ghelt en goet,
Want hy is rijck ghenoech, dat is ghewis,
Wist hy maer waer sijn grooten rijckdom is.

[*huilen, schreeuwen]

10. Den milden dronckaert.

Desen ghesel is seer goet mee te leven,
Terwijl en hy den dranck heeft in het hooft,
Hy is soo mild' hy willet al wech gheven,
En wil t'ghelach betaelen hy belooft,
Maer als de Weerdin spreckt daer-nae van gelt,
Hy craut* sijnen kop, en is daer me ontstelt.

[*krabt]

11. Den drollighen dronckaert.

Desen bedrijft veel soorten van ghenuechten,
En speelt met drolerij, sijn personagie,
Hy hem vercleet, en hy verhaelt veel cluchten,
Als een Commediant op een stellagie*,
Maer als men nuchteren hem dit leet te vooren
Hy is beschaemt en wilt daer van niet hooren.

[*toneel]

12. Den querelleusen dronckaert.

Niemant can in t'gheselschap iet vertrecken*,
Daer hy by is, oft hy dat opponeert,
Hy als iniurie* wilt hem dat aentrecken,
En seyt datmen hem daer door seer onteert,

[*vertellen]

[*onrecht]

En neemt daer van ghetuyghen, tot bescheet*, [*oordeel]
Maer s'dachs daer nae, hy nergkens van en weet.

13. Den vrindelijcken dronckaert.

Desen doet niet dan vrindtschap presentieren,
Sijn ghelt zijn goet, zijn hert, is voor de vrinden,
In gunst, in dienst, in liefden en in eeren,
Niemant en isser soo ghereet om vinden,
Maer t'is een seer groot iammer te verstaen,
Dat slaepen dese vrindtschap doet vergaen.

14. Den grauenden* dronckaert.

[*grommen, knorren]

Desen die sit, en grummelt in een hoeck,
Heel quaelijck met een ieghtlijck te vreden,
Om minder oorsaeck dan een olicoeck,
Daer hy oock selver van en weet gheen reden,
En daerom vinden anderen gheraeyen,
Dat hy hem selven soecken mach te payen.

15. Den faem-rovenden dronckaert.

Desen is een van d'alderquaetste beesten,
Al dat hy weet, om iemant te blameren,
Uit sal dat comen, en oock met het meesten,
Om lie die daer absent sijn, te ont-eeren,
maer om daer nae te schouwen schaey en schande
Hy nuchtren sijnde, valt fray door de mande.

16. Den glorieusen dronckaert.

Desen door hooghmoet is soo seer verheven
Dat nergkens is te vinden sijns ghelijcken,
Eerbiedinghe moet hem een ieder gheven,
Soo laet hy uit de mouw den sot heel kijken,
Dat elck een des temeer met hem mach spotten,
Als een van d'alder-principaelste sotten.

17. Den neus-wijsen dronckaert.

Desen die wilt toch niemant hooren spreecken
Maer elck een leeren, reden te verstaen,
Hy heeft verstant, van al subtijle treecken,
Sy moghen vry by hem ter schoolen gaen,
De rest sijn sotten, want hy weet het al,
En selver weet hy niet, dat hy is mal.

18. Den ghereformeerden* dronckaert.

[*protestant]

Desen wilt het gheselschap onderwysen,
Om nae Godts woordt, malcanderen te bringhen,
Hy laet hem seer om sijn gheleertheyt prysen,
En met schriftuer* bewijst hy alle dinghen,
Op dat sy mochten drincken wijn en bier,
Niet anders, dan op gheestelijck manier.

[*bijbel]

19. Den onnutten dronckaert.

Onnutte woorden comen uit sijnen beck,
Gheen vuylicheyt is hem te vuyl te spreken,
Hy toont wel dat hy is des duyvels gheck,
Met vloecken wilt hy hem op andren wreken,
En wildt met duysent duyvels hun benauwen,
Daer een ghenoech is, hem daerom te crawen*.

[*klauwen, krabben]

20. Den pijnlijcken dronckaert.

Desen doet niet dan ander lieden quaet,
Hy pitst, hy nypt, hy sleurt, hy treckt, hy breckt,
Hy maeckt dat elck een sijn gheselschap haet,
En ieghelijck tot gramschap hy verweckt
Maer hier van doende nuchteren hem relatie*,
Dronckaerts octroy, is dan sijn excusatie.

[*relaas, verhaal]

21. Den dullen* dronckaert.

Hy breckt de glaesen en hy maeckt ghetier,
Hy crijt, hy lacht, hy vloeckt, hy danst, hy singht,
Want dickmaels hy verandert sijn manier,
Sonder propost*, dat eenighe reden bringht,
En dat hy daghelijcks waer in desen staet,
Het dulhuys waer voor hem, den besten raet.

[*gek, razend]

[*onderwerp]

22. Den devoten dronckaert.

Desen is in devote comtemplacie,
De werelt hy misprijst gheweldich seer,
Hooghe inden hemel is sijn speculatie,
Hy en acht gheen werelts lof, noch werelts eer,
Fy* op de werelt, dat is sijn sentencie**,
Hy drinckt hem droncken, maer tot penitencie.

[*foei; **spreuk]

23. Den solitairen dronckaert.

Desen heel eyghen is, en sit alleen,
Hy sijnen dranck, houdt voor hem selven vry,
Dat hy alleen betaelt, en anders gheen,
Daer drinckt oock af, niemant anders dan hy,
Soo sit hy dan in sijnen eyghen kuyl,
Alleen ghelijck eenen satten droncken uyl.

24. Den bedrieghelijcken dronckaert.

Als hy hem wel in t'drincken heeft ghequeten,
Hy maeckt hem door, eermen de rekeningh eyst,
Op hope datmen sal hem daer door vergheten,
En dat hy vry mach gaen, alsoo hy peyst,
Maer soo hy daer nae moet den weerd betaelen,
Met crappen en kijvagie moet hijt haelen.

25. Den versmoorden* dronckaert.

[*dode]

Desen die valt plat neder op de straet,
Oft eenighen vuyles-hoop oft in een ghoot,
Van dat hy leeft, en toont hy gheen ghelaet,
Maer min oft meer hy leet al waer hy doot,
En daerom segghen sy die gaen voorby,
Daer leet een mensche ghelijck een doode pry.

Leser besiet de conterfeytsels hier
Van dese gheesten, hoe sy sijn ghestelt
Als hunne herssenen met wijn oft bier,
Door overlasten sijn alsoo ontstelt,
Waer door dat menschen van verstant en reden,
De reden meer als beesten overtreden.